

tuarius sit dejectus à fundo in quo habet usum fructum, poterit intentare hoc interdictum directum: text. est in leg. 3. §. Unde vi. ff. de Vi, & vi armat. si verò sit dejectus ab alio jure, & quasi possessione ejus, ut servitutis, vel alterius juris incorporalis, competit hoc interdictum saltem utile: quia in juribus incorporalibus licet non cadat vera, & propria possessio, bene tamen cadit quasi possessio respectu illius juris, ratione cujus dantur & competunt remedia possessoria: textus est in leg. Quoties, la 2. ff. de Servit. & ibi Bartol. & communiter DD. textus in leg. 2. §. final. ff. Si Servit. vindicetur, textus in leg. Sicuti. §. Aristo. eodem titul. & in expresso hanc sententiam & conclusionem tenet Bartol. in leg. 3. §. Unde vi. ff. de Vi, & vi armat. & ibi Angel. de Perus. tenet etiam notabiliter & melius quam alibi Rofred in Libellis suis, in Rubric. de Interdicto unde vi, num. 23. Confirmatur per Glossam notabilem & ordinariam in leg. 1. in glossa 1. ff. Uti possid. & ibi communis opinio, quæ habet quòd pro tuenda possessione jurium incorporalium habet locum interdictum uti possidetis. Confirmatur etiam, quia pro tali quasi possessione jurium incorporalium competit conditio legis, si quis in tantam. Cod. Unde vi & in expresso ita tenet ibi Glossa ordinaria, & communis opinio in glossa magna, 2. quest. & ratio per quam usufructuarius habet directum interdictum, alius verò qui habet aliud jus vel servitutem, habet utile interdictum, est quia fructuarius possidet rem ipsam naturaliter, non verò ille qui aliud jus vel servitutem habet, ut in leg. Naturaliter. ff. de Acquirend. possessione, & ibi communiter DD. & in terminis tenet Angel. in leg. 3. §. Unde vi. ff. de Vi armat.

192. Dubium, tamen singulare & subtile, in materia est: Si forte res mobilis vel immobilis, quam ego antea possidebam, reperitur tunc penes alium, & probem eam antè possidere, an eo ipso præsumatur clandestinè vel vitiosè esse penes illum, ut teneatur mihi restituere nulla probata violentia, clandestinitate, vel vitio possessionis ejus? Et videtur quòd sic. Primò per textum singularem in leg. fin. Cod. Unde vi, ubi probatur, quòd talis possessio præsumitur clandestina: & sic erit notabilis practica, quòd agam conditione ex illa leg. asserendo me dominum, & quòd possedi antea, & immediate illam rem, & quòd nunc reperitur penes illum sine justa causa, quare peto mihi fieri restitutionem; & in expresso ita tenet Bartol. in dict. leg. fin. 2. column. num. 3. Paul. de Castr. in leg. Improbata. Cod. de Acquirend. possess. idem Paul. in l. Cum res. Cod. de Probationib. final. column. idem Paul. ubi valde commendat in leg. Si ex stipula-

tione. ff. de Acquir. possess. 2. column. num. 3. & ante eos Specul. in titul. de Restit. spoliat. §. 11. 5. column. versic. Octavum est, num. 19. Confirmatur etiam per textum cum materia in cap. Licet causam de probation. & per ea quæ tradit Bartol. in leg. Si duo. ff. Uti possid. 2. column. vers. Si verò testes. Secundò & principaliter pro ista sententia & conclusione facit textus in c. Reintegranda, 3. caus. 3. q. 1. ubi disponitur, quòd semper & regulariter est restituendus ille, qui injustè amisit suam possessionem: unde in nostro casu secunda possessio illius præsumitur injusta, & vitiosa, & meritò debet fieri restitutio anteriori possessori: & per illum textum ita tenet Innocent. in capit. Sæpè de restitut. spoliat. 1. column. vers. Imo plus, & ibi Hostiens. 2. column. Joan. Andr. 2. column. versic. Plus etiam, Abbas, qui valde commendat, in capit. Cum ad sedem, eod. tit. 9. column. num. 28. idem Abb. in cap. Si diligenti, de præscript. 4. column. num. 17. Bald. in leg. penult. Cod. Si à non compet. jud. fin. col. ubi dicit, quòd eo ipso, quòd actor probet de antiquiore possessione, re ipsa videtur spoliatus: Jas. qui bene loquitur in leg. Rem que nobis. ff. de Acquirend. possess. 4. column. num. 19. & ibi Socin. 9. col. vers. Aliquando, & 13. col. vers. Circa 7. quest. Tertio & principaliter pro hac sententia & conclusione facit textus in l. Si coloni. Cod. de Agric. & censib. lib. 1. ubi habetur, quòd si coloni adscripti à domino vel possessore aufugerint, & reperiantur apud alios quoslibet possessores vel defensores, debent restitui priori domino vel possessori conditione ex illa l. vel iudicis officio: & per eam tenet Hostiens. in dict. cap. Sæpè de Restit. spoliat. 2. col. & ibi Joan. Andr. 2. column. num. 117. Sed his non obstantibus, ego teneo contrariam sententiam, imò quòd in casu & questione proposita non debet fieri restitutio possessoris anteriori possessori, si non probet violentiam, clandestinitatem, vel aliud vitium in persona secundi possessoris: imò genericè dico, quòd hoc casu nullum remedium in jure nostro proditum est pro consequenda tali possessione, sed necessario recurrendum est ad remedia proprietatis, scilicet de rei vindicationem, Publicianam, confessoriam, vel similia. Imò aliàs illa remedia numquam essent necessaria. Quod aperte probatur à sufficienti partium enumeratione: nam hoc casu non concurrunt requisita interdicta adipiscendæ; item nec reinvendæ; item nec recuperandæ; ut ex natura eorum satis ex superioribus patet: ergo, &c. Secundò etiam pro hac sententia & conclusione, quam teneo, facit bonus text. & ejus ratio, in leg. Sin autem. §. Si duobus, cum materia. ff. de Publiciana, & in leg. Si ea res. §. fin. ff. de Action. empt. ubi quando

agitur pro quasi dominio actione reali Publiciana, potior est causa actualiter ultimo loco possidentis: & ex ista consideratione istam sententiam & conclusionem tenet expressè Bartol. in leg. Rem que nobis. ff. de Acquir. poss. 1. column. 2. & ibi Cum. 2. column. Alexand. 2. col. idem Bartol. in leg. fin. §. Sed cum in secundam, Cod. de Furtis, 2. column. numer. 5. Angel. in dicta leg. Sin autem. §. Si duobus. ff. de Publiciana. 2. column. num. 17. Et tenendo hanc partem quam teneo, non obstant superiora fundamenta, quæ inevitabiliter videntur contrariam sententiam fundare. Et primò non obstat text. in dict. leg. final. Codic. Unde vi, inducens ut supra: Quia respondeo, quòd ad hoc ut remedium illius legis habeat locum, pro forma requiritur ut probetur, quòd possessio illius rei erat penes primum possessorem actorem, & postea ejus absentia vel alia causa coepit vacare, & statim & immediate, tempore quo vacabat, fuit per illum secundum possessorem, & sic reum conventum occupata: & certè ista est qualitas formalis, in qua fundatur decisio illius text. & est verissimus & realis intellectus ejus: & in expresso reperio quòd ita illum text. intelligit & declarat, ibi uno verbo, Joan. Faber. in Breviar. 1. column. in fin. dicens cave, quia in hac constitutione requiritur dolo, qui præsumitur, probato quòd fuit occupata tempore quo esset vacans: & aperte hoc idem vult ibi Salycet. fin. col. & quest. Rofred. in Libellis suis, in Rubric. de Constitut. Cum quærebatur, fin. col. & quest. num. 16. Innocent. in cap. Sæpè de Restit. spoliat. 1. col. post princ. Hostiens. ibi, 1. column. propè finem, Joan. Andr. 2. column. post princ. Abb. fin. column. in princ. Anton. 3. col. in med. ita etiam in expresso tenet & declarat Bald. in leg. Incerti juris, Cod. de Interdictis, 6. col. num. 14. (h) Sed non obstat text. in dict. cap. Reintegranda, caus. 3. quest. 1. Quia loquitur & debet intelligi, quando possessor amisit possessionem vi, dolo, metu, vel alio quovis vitio vel delicto: unde meritò restituendus est, & restituendus in pristinum statum suis propriis remediis contra spoliatorem: puta si vi est spoliatus, interdicto unde vi, & si dolo, actione de dolo si metu, actione quòd metus causa: & sic de aliis: & sic nullum remedium possessoriū de

per se ponit ille text. ita Innocent. in cap. Cum ad sedem, 2. col. num. 6. de Restit. spoliat. Vel aliter & secundò respondeo, quòd ille text. intelligitur quando quis amisit possessionem vi, dolo, metu, vel alio vitio, & reperitur res penes tertium possessorem: nam tenetur remedio illius Canonis restituere possessionem, etiamsi ignoranter & bona fide rem possideat, nec fuerit pariceps vel sciens hujus vitii, licet de jure antiquo civili nec Canonico ante illum text. nullum esset proditum remedium: istum intellectum tenet Gloss. ordinaria in dict. cap. Sæpè in glos. 3. de Restit. spoliat. & ibi communiter DD. Gloss. in cap. Cum ad sedem eodem titul. in gloss. magn. in med. & in specie istam dicit communem opinionem & intellectum Imol. in dict. cap. Sæpè, fin. col. n. 4. Abb. in dict. cap. Cum ad sedem, 8. column. numer. 26. qui dicit, quòd ab isto communi intellectu non est recedendum in judicando & consulendo. Nec obstat si re- plites, quòd si hoc esset verum, ad quid fuit necessaria decisio text. in dict. cap. Sæpè de Restit. spoliat. cum sit posterior, maxime cum text. & ejus remedium in cap. Reintegranda, generaliter & indistinctè competit contra quemlibet tertium possessorem, etiamsi ignoranter & bona fide rem possideat: text. verò & ejus remedium in dict. cap. Sæpè, tantum detur & competit quando scienter habuit rem à violento possessore, & sic scienter successit in vitium? Quia notabiliter respondeo, quòd text. in dict. cap. Reintegranda, tantum procedit & debet servari in rebus Ecclesiasticis, vel in rebus Clericorum & in eorum foro, propter eorum privilegium, non verò in aliis rebus profanis laicorum: text. verò in cap. Sæpè, & ejus remedium procedit in quibuscumque rebus & personis; & utroque foro, propter evitandum peccatum, cum scienter habeat rem à violento possessore: ita Glos. notabilis ordinaria in dict. cap. Cum ad sedem in glos. magn. in med. & ibi Abb. 8. col. numer. 26. Gald. in dict. cap. Sæpè, Card. fin. col. Anchar. fin. column. Jason. qui plures auctoritates allegat in leg. Rem que nobis, 3. column. num. 16. ff. de Acquirend. possess. Et istam partem ego sequor, licet postea Jas. in eodem leg. Rem que nobis, 4. column. num. 1. quidiat & 5. column. num. 20. ibi Rip. 5. column. num. 25. dicant magis communem opinionem esse in contrarium, imò quòd

(h) Secus tamen, quando simpliciter actor probat aliquando possessionem fuisse penes eam, & nunc reperiri penes reum conventum, ut in questione proposita; quia tali casu cessat obligatio inter eos & ferri sententia: quia forte reus conventus, qui tunc reperitur possidere, habuit ex justa aliqua causa, quam ignoramus.

Anton Gomez, ad Leg. Tauri.

habeat locum in quibuscumque rebus, etiam profanis laicorum.

Nec obstat etiam text. in leg. *Si coloni*, Cod. de Agric. & cens. lib. 11. Quia respondeo, quod ibi tales coloni fecerunt furtum vel vim ipsorum, aufugiendo sine voluntate domini; unde merito debent restitui priori domino vel possessori conditione ex illa leg. ad instar remedii recuperanda. Nec rursus obstat si replices, quod illud esset verum, si ageretur contra ipsos colonos, vel alios tertios violentos possessores; sed ille textus præsупonit quod possit agi contra quemlibet tertium, etiam bonæ fidei possessorem: quod videtur contra text. cum materia in dict. leg. *Cum à te*. ff. de Vi & vi armat. Quia respondeo, quod quando vis committitur in re inanimata, non potest agi contra tertium bonæ fidei possessorem, sed tantum contra principalem qui violentiam commisit: secus verò quando violentia committitur in re animata, ut quia servus, vel colonus adscriptitius fecerint furtum ipsorum aufugiendo à domino; quia hoc casu, si reperiuntur penes alios, possunt indistinctè à possessoribus avocari remedio & conditione illius leg. *Si colonus*, ne in potestate eorum sit dominum sua possessione privare: argum. text. & eorum quæ ibi notantur, in l. 1. Cod. de servis fug. & in leg. 1. §. Per servum qui in fuga. ff. de Acquirend. possess. & in leg. 3. §. Nerva filius, eod. titul. & in leg. Rem quæ nobis eodem titul. & istam solutionem & intellectionem ponit ibi Lucas de Penna 4. column. in fin. & Bart. in dict. leg. Rem quæ nobis, & ibi Socin. & alii DD. Abb. & Canonistæ in dict. cap. Sæpè de Restit. spol.

Ex quibus apertè & subtiliter patet in questione proposita, nullum subesse remedium possessorium anteriori possessori contra eum qui sine vitio reperitur rem possidere: & certè in puncto juris ista videtur verior opinio, licet superior sit æquior, & tenenda in practica. Quod intelligo, quando apertè constat primum amisisse jam possessionem, & secundum habere lapsu temporis vel alio modo: secus verò aliàs; quia cum semel primus habuit possessionem civilem, semper censetur continuata argumento text. in leg. *Clam possidere*. §. Qui ad nudinas, ff. de Acquirend. possess. & in leg. *Si de eo*. §. Si forte eodem titul. & eorum quæ ibi notantur; & per consequens competit in-

(i) Pro complemento autem finaliter dico, quod prædicta procedant & habeant locum quando agitur hoc interdicto unde vi civiliter ratione possessionis ablata: secus verò si agatur criminaliter ad penam propter violentiam commissam; quia tunc diversimodè punitur invasor, & sic delinquens, ut magistraliter suo loco dictum est in materia delictorum in capit. 4. de Proventibus.

terdictum *uti possidetis* pro conservanda civili possessione, & in consequentiam fieret restitutio naturalis, ut supra dictum est interdicto *uti possidetis*. (i)

193. Item quæro, qualiter probetur possessio? in quo articulo magistraliter & resolutivè dico, quod potest probari sequentibus modis: Primò modo, quando probatur per testes vel instrumenta actus verus & naturalis, puta, ingressus in rebus immobilibus, vel apprehensio in rebus mobilibus, ut supra plenè & magistraliter in quolibet actu visum est. Secundò modo, quando probatur aliquis actus fictus translatus possessionis; de quibus plenè & magistraliter dictum est; vel probatur aliqua qualitas rei, ex qua resultet acquisitio & translatio possessionis sine aliquo actu vero vel ficto, ut in nostro casu & leg. scilicet in rebus majoratus.

Tertiò modo, quando non probatur aliquis actus primordialis possessionis verus vel fictus, sed probatur quod quis habet & tenet aliquam rem: quia ex illa probatione facti & nudæ detentationis, resultat vera & liquida probatio juridicæ possessionis, modò testes, per quos fit talis probatio, sint rustici, modò periti, & modò sciant & cognoscant, quod sit possessio, modò non. Ex quo deducitur & inferitur, quod benè sufficit testes deponere de aliquo nudo actu facti, quem percipiunt sensu corporeo, si ex eo resultat jus de quo quæritur: & in expressò istam sententiam & conclusionem probat text. in leg. 1. ff. de Acquirend. possess. text. in §. Adipiscimur ejusdem leg. text. in leg. 3. eodem titul. text. in §. Ex contrario, ejusdem leg. ubi ex sola detentatione facti arguit & infert consultus ad veram & juridicam possessionem: text. in leg. 3. versic. *Dare*. ff. de Usufruct. Confirmatur, quia probato aliquo actu, semper censetur probatum illud quod ex tali actu ex juris dispositione resultat: text. est in leg. *Illud*. ff. de Acquir. her. text. in leg. *Ad legatum*, & in leg. *Ad rem mobilem*. ff. de Procur. Confirmatur etiam ex definitione possessionis, quam supra suo loco deduxi: Et in terminis istam conclusionem tenet Glossa finalis & ordinaria in leg. *Stipulatio ista*, habere licere. §. *Hæc quoque* in verb. *Stipuletur*. ff. de Verbor. oblig. licet non ita fundet nec declaret: & ibi Bartol. Bald. Angel. Imol. Roman. Paul. Alexand. & Jas. & ultra omnes illam Glossa dicit ibi unicam Rainer. qui notabiliter eam declarat.

clarat: illam etiam Glos. ad hoc notat & commendat Bartol. in leg. 1. ff. *Si cert. pet.* 3. col. num. 14. & ibi notat Bald. & communiter DD. idem Bartol. in tract. de Testam. 2. column. vers. *Testis dicit aliquem possedisse*, Bald. in l. 1. Cod. de Servis fugit. penult. col. num. 23. idem Bald. in leg. *Data opera*. 7. column. num. 32. Cod. *Qui accus. non poss.* idem Bald. in cap. 1. §. *Possessiones*. 1. column. num. 4. de Pace constantie, in versic. *Feud*. Imol. & DD. in leg. *Qui vias*. §. 1. ff. de Damno infecto, & Innocent. in cap. *Cum olim*, la 1. column. 2. in fin. extra, de privilegiis, Anton. in capit. *Cum ad sedem*, de Restit. spol. penultim. column. num. 29. & ibi notabiliter Abb. 7. column. num. 21.

Et in tantum hoc est verum, ut ex illa probatione facti resultet probatio possessionis naturalis, & etiam civilis, quia annexè & consecutivè juris dispositione ei accedit: & in expressò ita tenet & declarat Bald. in cap. *Cum causam*, 3. column. num. 13. extra, de testibus. Quia limita nisi ex qualitate personæ, vel ex natura subjectæ materiæ in quo testes deponunt, debeat præsumi contrarium; ut si testes deponunt servum, infantem, colonum, inquilinum, commodatarium, & depositarium habere & tenere aliquam rem: quia ex tali probatione non resultaret probatio possessionis, sed nudæ detentationis: Et idem est, si constaret utramque possessionem vel aliquam earum esse ab alio occupatam; quia probatio detentationis non inferret probationem possessionis, argumento textus in leg. *Clam possidere*. §. *Qui ad nudinas*, supra, eod. cum materia, vel si testes deponant de aliquo actu apprehensivo possessionis junctim cum aliquo titulo vel contractu, ex quo non causatur nisi sola possessio naturalis, ut in fructuario, vel simili persona; vel sola civilis, ut in proprietario, vel simili: & in specie ita notabiliter tenet & declarat Anton. de Butr. in dict. cap. *Cum ad sedem de Restit. spol. penultim.* column. num. 29. Bald. in leg. 1. Cod. *Commun. de Usucap.* 1. column. Alexand. in dict. leg. *Stipulatio ista habere licere*. §. *Hæc quoque*. 1. column. Nunc verò singulariter extende istam communem opinionem, ut procedat etiam si testes deponant de diverso actu possessionis, ut quia unus deponit quod vidit Titium habere & tenere fundum, alius quod vidit arare, vel seminare, vel fructus percipere, vel alium diversum actum possessionis exercere: nam isti tales testes probant. Nec obstat si dicas, quod sunt singulares & non contestes: Quia respondeo, quod possessio est quoddam genus continens in se plures & diversos actus; unde licet isti testes sint singulares in illis actibus super quibus deponunt, tamen

Anton. Gomez. ad Leg. Tauri.

sunt contestes in probanda possessione in genere sumpta, quæ ex istis actibus differentibus resultat: probat Glossa valde notabilis & singularis in leg. *Actor*. Cod. de Probat. in glossa 3. ubi ponit regulam & doctrinam, quod genus in se potest probari per diferentes species, vel actus diversos & particulares: & ad hoc notat & commendat ibi Bald. 2. column. num. 4. Salycet. qui notabiliter loquitur 1. column. num. 5. idem Salyc. in leg. *Testium*. Cod. de Testibus. 8. quæst. & ibi Angel. 2. column. num. 8. Bald. in leg. de Quibus. Angel. notabiliter per textum ibi, in leg. 2. §. *Diem*. ff. *quemadm. testam. aper.* 1. column. num. 2. Joan. de Imol. notabiliter in leg. *Inter pares*. ff. de Re jud. final. column. in fin. istam etiam comprobat Glossa ordinaria in leg. *Ob carmen*. §. *final.* in glossa final. ff. de Testibus, ubi dicit, quod si quis intendat probare se possedisse, & unus testis dicat quod vidit unum possidere & actus possessionis exercere tali tempore, & alius testis dicat, quod vidit eum possidere & actus possessionis exercere alio diverso tempore, censetur benè probata possessio: & illam Glossam ad hoc reputat ibi mirabilem Bartol. in fine, tenet etiam & commendat Bald. ibi tenet etiam & dicit perpetuò notandum Jacob. de Sanct. Georg. 3. column. num. 16.

Quartò modo, quando probatur quem arare vel seminare fundum de cujus possessione quæritur, vel in eo ædificare, vel aliquem alium usum exercere: quia eo ipso censetur probata possessio: ita probat text. notabilis in leg. *Vim facit*. ff. de Vi, & vi armat. & ibi communiter DD. textus in leg. 3. §. *Item videamus*, versic. *Etenim*. ff. *Uti possidetis*, notat etiam Glossa ordinaria & ibi communiter DD. in leg. 3. Cod. *fin. regund.* Bartol. in leg. de Ætate. 6. column. numer. 11. ff. de Minor. Angel. de Aretin. ubi valde commendat in §. *Sic itaque*, Institut. de Action. 5. column. num. 7.

Quintò modo, quando probatur, quod quis percipiebat fructus ex re: text. in leg. *Titia*, in princ. ff. de Solut. & ibi notant Bartol. Angel. Paul. & communiter DD. textus in leg. *Pomponius*. ff. *Quibus modis ususfruct. amit.* & ibi Bald. & DD. Confirmatur, quia possessio causat acquisitionem fructuum, ut notatur per Glossa & omnes Scribentes in leg. 3. §. *Ex contrario*, supra isto tit. ergo probato effectu, censetur probata ipsa possessio: Et in terminis nostris isto argumento utitur Bald. in leg. *Indicia*. Cod. de Re vindic. 2. col. num. 6. Paul. de Castr. in leg. 2. Cod. de Acquir. possession. num. 3.

Sextò modo, quando probatur, quod quis recipiebat mercedem vel pensionem rei ab aliquo tanquam colono vel inquilino, quia eo ipso cen-

setur probata: possessio ita probat text. notabili in leg. Qui universas. §. Quod per colonum. ff. de Acquir. posses. & ibi notant Bart. Alber. Paul. Imol. & communiter DD. textus in cap. Cum venisset, de Restit. spoliat. ibi: Perceperunt annuam pensionem, & ad hoc notat ibi Glossa ordinaria 2. author. Abb. Card. Anchar. & communiter DD. De quo articulo vide latius quæ dixi supra ista leg. In 5. actu fidei. possessionis. Ex quibus sume practicam in formando articulos in probatione possessionis; nam debet articulare quod quis habet, tenet, & possidet talem fundum vel rem, cum arando, seminando, fructus colligendo, mercedes percipiendo, vel alia denique faciendo, & re illa utendo tamquam dominus possessor: & istam practicam & doctrinam ponunt Angel. Paul. de Castr. & communiter DD. in dict. leg. Titia. ff. de Solut.

194 Postremò etiam & finaliter pro complemento materiæ quæro, an in causa & iudicio possessionis admittatur appellatio? Et in hoc articulo breviter & resolutivè teneo, quòd modò actum sit iudicio & remedio possessorio adipiscendæ, modò retinendæ, modò recuperandæ, victus per sententiam non potest appellare: textus est expressus in generalitate sua in leg. unica. Cod. Si de moment. posses. fuer. appellat. cuius verba sunt, cum de possessione & ejus momento causa dicatur. Et si appellatio interposita fuerit, tamen lata sententia sortiatur effectum, & ad hoc notat Glossa ordinaria, Azor. notat summarium Bartol. Bald. Salycet. illius tituli. & communiter DD. probat etiam textus in leg. Quisque Cod. Quor. appellat. non recip. text. in leg. Momentaneæ. Cod. Unde vi, & istam conclusionem tenet magistraliter Bartol. in leg. 2. column. 2. ff. de Appellat. recup. Angel. in leg. Creditor. §. Jussus. ff. de Appellat. & ibi notat Imol. fin. column. Cin. & communiter DD. in leg. 1. Cod. de Bonor. posses. secundum tabul. Speculat. in tit. de Appellat. §. In quibus. 3. column. versic. 6. non appellatur. Cujus ratio est: quia talis sententia parit modicum præjudicium, cum de facili potest reparari in iudicio proprietatis: & ex ista ratione causa possessionis vocatur momentanea: ita Glossa ordinaria in dict. leg. unic. in glossa 2. in fin. Bart. Cin. Jacob. Butr. Alb. & communiter DD. Bald. in leg. 2. ff. de Appellat. recup. 2. column. Bald. in cap. 1. de Caup. & prop. 1. column. post princip.

Quod tamen notabiliter limita & intellige sequentibus modis: Primò quando tale iudicium est merè possessorium: secus si iudicium possessorium contineat admixtam causam proprietatis, ut quia agatur conditione ex leg. Si quis in tantam. Cod. Unde vi, quia tunc benè habet locum appellatio: ita tenet Glossa in dict. leg.

unic. in glossa 2. & ibi Butr. Cin. Bartol. Alber. & communiter DD. Secundò limita & intellige, præterquam si in tali iudicio possessorio quis est victus vel condemnatus in interesse, vel in fructibus: quia ab ista condemnatione poterit appellare, quia istud gravamen non est reparabile in iudicio proprietatis, argumento prædictorum jurium ut ratione, & argumento regulæ textus in leg. Et in majoribus. Cod. de Appellat. & in expressò ita determinat Bald. in dict. leg. unic. pen. column. num. 9. & ibi Salyc. fin. column. & quæst. Tertio limita & intellige, præterquam si ante sententiam quis sentiat gravamen quod in definitivo non possit reparari, ut si iudex nolit recipere testes, vel nolit concedere terminum probationis, vel recipiat testes inhabiles; quia tunc poterit appellare: ita originaliter Guillel. in leg. Si ex causa. §. Nunc videndum. ff. de Minor. tenet etiam reputabile Bald. in leg. Post sententiam. Cod. de Sent. & interlocut. omn. judic. 2. column. num. 8. Angel. in leg. Creditor. §. Jussus. ff. de Appel. in princ. & ibi notat Imol. fin. column. Quarto limita & intellige, quando sententia valet & tenet: secus autem si sit nulla: quia tunc benè poterit victus agere de nullitate: ita probat textus in clem. 1. de Rejud. & tenet Bald. in dict. leg. unic. penult. column. num. 12. Salyc. 5. column. num. 11. idem Bald. in leg. unic. Cod. Ne liceat in una ead. causa ter. prov. 2. column. in 2. notab. Jas. in lege 1. ff. de Just. & jur. 4. column. num. 6. idem Jas. in leg. 1. Cod. de Bon. pos. secundum tabul. fin. column. in med. Philipp. Dec. ibi, 2. column. in fin. Quintò limita, præterquam si iudex admiserit appellationem; quia tunc valet & tenet appellatio, & causa debet suum finem habere: ita notat Bald. in leg. Post sententiam. Cod. de Sent. & interl. omn. jud. column. num. 7. quod dictum sequitur & reputat singulare Jas. in leg. Patre furioso. ff. de His qui sunt sui, vel alien. jur. 3. column. num. 11. idem Jas. leg. 1. Cod. de Bon. posses. secundum tab. fin. column. num. 5. Confirmatur ex his quæ posui in repetitione lege 1. Publ. de jud. Sextò limita & intellige, ut procedat de jure civili: secus tamen est de jure canonico; quia benè habet locum appellatio in iudicio merè possessorio: ita probat textus in cap. Significaverunt, de Testib. & ibi notat Innoc. & communiter DD. text. in cap. Cum ad sedem, de Restit. spol. & ibi notat & tenet Glossa magna in fin. & ibi plenè & notabiliter Abb. penultim. column. num. 3. post Antiquos, ubi dicit hanc esse communem opinionem; textus in cap. Ex quo eodem tituli. & ibi communiter DD. text. in clem. 1. de Sequest. pos. & fruct. & ibi DD. text. in clem. 1. de Caupon. & prop. & ibi Scribentès: tenet etiam Glossa ordinaria in cap. Ei qui

qui appellat. §. de Possessione, 2. quæst. 6. & ibi Archid. & communiter DD. Specul. in tit. de Appellat. §. In quibus, 3. column. vers. Sextò non appellatus, & ibi Joan. Andr. Bald. in dict. leg. unic. pen. col. in princ. & ibi Salyc. penultim. col. num. 6. qui dicit, hanc esse communem opinionem. Hodiè tamen de jure regio eligitur media via: quia omninò non prohibetur appellatio, ut de jure civili; nec omninò & distinctè admittitur, ut de jure Canonico; sed disponitur, quòd si lata fuerint duæ sententiæ conformes, non habet locum appellatio; aliàs verò sic: ita disponit l. 28. in ll. de Madrid, & pragmatica 31. lib. Pragmat. fol. 40.

TEXT. XLVI.

TODAS las fortalezas que de aqui adelante se hicieren en las Ciudades, Villas, y Lugares, y heredamientos de Mayorazgo; y todas las cercas de las dichas Ciudades, Villas, y Lugares de Mayorazgo, asi las que de aqui adelante se hicieren de nuevo, como lo que se reparare, ò mejorarè en ellas; y asimismo los Edificios que de aqui adelante se hicieren en las casas de Mayorazgo, labrando, è reparando, ò reedificando en ellas; sean asi de Mayorazgo, como lo son ò fueren las Ciudades, Villas, ò Lugares, y heredamientos, y casas donde se labraren. Y mandamos, que en todo ello succeda el que fuere llamado al Mayorazgo, con los vinculos, y condiciones en el Mayorazgo contenidas, sin que sea obligado à dar parte alguna de la estimacion, ò valor de los dichos Edificios à las mugeres del que los hizo, ni à sus hijos, ni à sus herederos, ni sucesores: pero por esto no es nuestra intencion de dar licencia, ni facultad para que sin nuestra licencia, ò de los Reyes que de nos vinieren, se puedan hacer, ò reparar las dichas cercas, y fortalezas: mas que sobre esto se guarden las leyes de nuestros Reynos como en ellas se contiene.

Id est: Arces omnes quæ deinceps edificabuntur in Urbibus, Oppidis, aut Locis, vel hereditatibus Majoratus; ac mania omnia prædictarum Urbium, Oppidorum, & Locorum Majoratus, y tam ea quæ de novo edificabuntur in posterum, quam quod in illis reficietur aut melius reddetur; atque etiam Edificia quæ deinceps construuntur in domibus Majoratus; reficiendo, instaurando, aut reedificando in eis; sint etiam Majoratus, quemadmodum sunt aut erunt ipsæ Urbes, Oppida, Loci, & hereditates ac domus in quibus sunt fabrica-

ta. Et præcipimus ut in omne illud succedat quod ad Majoratum fuerit vocatus, cum Vinculis, & conditionibus in Majoratu contentis, nec sit obligatus ad solvendum aliquam partem estimationis aut valoris prædictorum Edificiorum uxoribus illius qui ea edificaverit, aut liberis suis, aut hæredibus, aut successoribus: verum per hoc non est mens nostra permittere licentiam aut facultatem, ut, absque nostra licentia, aut Regnum à nobis descendendum, possint edificari aut refici prædicta mania & arces: sed ut super hoc serventur leges nostrorum Regnorum juxta earum præscriptum.

COMMENTARIUM

In Legem XLVI.

SUMMARIUM.

- 1 An successor majoratus teneatur solvere expensas factas in re majoratus?
- 1 An bonæ fidei possessor recuperet sumptus & expensas factas in re aliena?
- 3 An fideicommissarius qui facit sumptum in re subjecta restitutioni, possit tales sumptus recuperare?
- 4 An ista l. sit justa & juridica?
- 5 An possit quis in sua propria re facere edificium? & in num. 14.
- 6 An & quando possit quis in sua re edificare ad libitum voluntatis?
- 7 Intellectus ad text. in leg. fin. §. fin. vers. Sancimus, Cod. de Servit. & aqua.
- 8 Si ille qui edificat, edificat principaliter ad damnum vicini, an possit destrui tale opus?
- 9 An in casu quo edificium noceat Ecclesie, an possit dominus edificii compelli vendere servitutem altius non tollendi?
- 10 An & quando possit quis facere molendinum in fluvio?
- 11 An civitas possit præstare licentiam faciendi molendinum in flumine?
- 12 Si quis habet molendinum in flumine, an possit alius facere aliud molendinum in eodem flumine?
- 13 An possit quis facere pontem super viam publicam?
- 14 An possit quis facere castrum vel fortalium?
- 15 An possit quis reficere castrum vel fortalium?
- 16 Verus intellectus ad istam l. 26.
- 17 Si sunt edificia publica, & egeant reficiendo, an compellantur vicini de populo talia edificia reficere?
- 18 An & quando teneatur officialis de vitio operis?